

Νέες διαδρομές για νέους Μηχανικούς: Η επιχειρηματική δραστηριότητα

Γ. Λιάγκουρας, Επικ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αιγαίου
Μ. Μανδάρικα, Επικ. Καθηγήτρια ΕΜΠ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ & ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Πανελλαδική Έρευνα (2004) με συνεργασία:

- **Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας**
- **ΕΜΠ**

(Γραφείο Εξυπηρέτησης Φοιτητών & Νέων Αποφοίτων)

Επιστημονική Ευθύνη:

***Εργαστήριο Βιομηχανικής & Ενεργειακής
Οικονομίας ΕΜΠ***

Έρευνα Πεδίου: ***MRB ΑΕ***

Επιτροπή έργου

Πρόεδρος: Αλαβάνος Γιάννης (Πρόεδρος ΤΕΕ)

Επιστημονικός υπεύθυνος: Παπαγιαννάκης Λευτέρης (Καθ. ΕΜΠ)

Μέλη της Ομάδας Εργασίας:

Αντωνοπούλου Βίβιαν (MRB Hellas)

Ζαμπαρούκου Στέλλα (Επικ. Καθ., Παν/μιο Κρήτης)

Κουκούλη Άννα (MRB Hellas)

Λιάγκουρας Γιώργος (Επικ. Καθ., Παν/μιο Αιγαίου)

Μανδάρικα Μαρία (Επικ. Καθηγήτρια, ΕΜΠ)

Ξαναλάτου Νάσου (Γραφ. Εξυπ. Φοιτητών & Νέων Αποφοίτων ΕΜΠ)

Πασπαλιάρη Ελένη (Γραφ. Εξυπ. Φοιτητών & Νέων Αποφοίτων ΕΜΠ)

Ποντικάκου Άννυ (Γραφείο ΤΕΕ)

Ταυτότητα της Έρευνας

- Πληθυσμός-στόχος: Μηχανικοί ΤΕΕ με άδεια ασκήσεως επαγγέλματος την περίοδο **1967-2002**
- Δείγμα: 2.550 μηχανικοί (3% συνόλου)
- Κριτήρια στρωματοποίησης:
  - Ειδικότητα
  - Επαγγελματική ηλικία
  - Φύλο
  - Τόπος κατοικίας / εργασίας

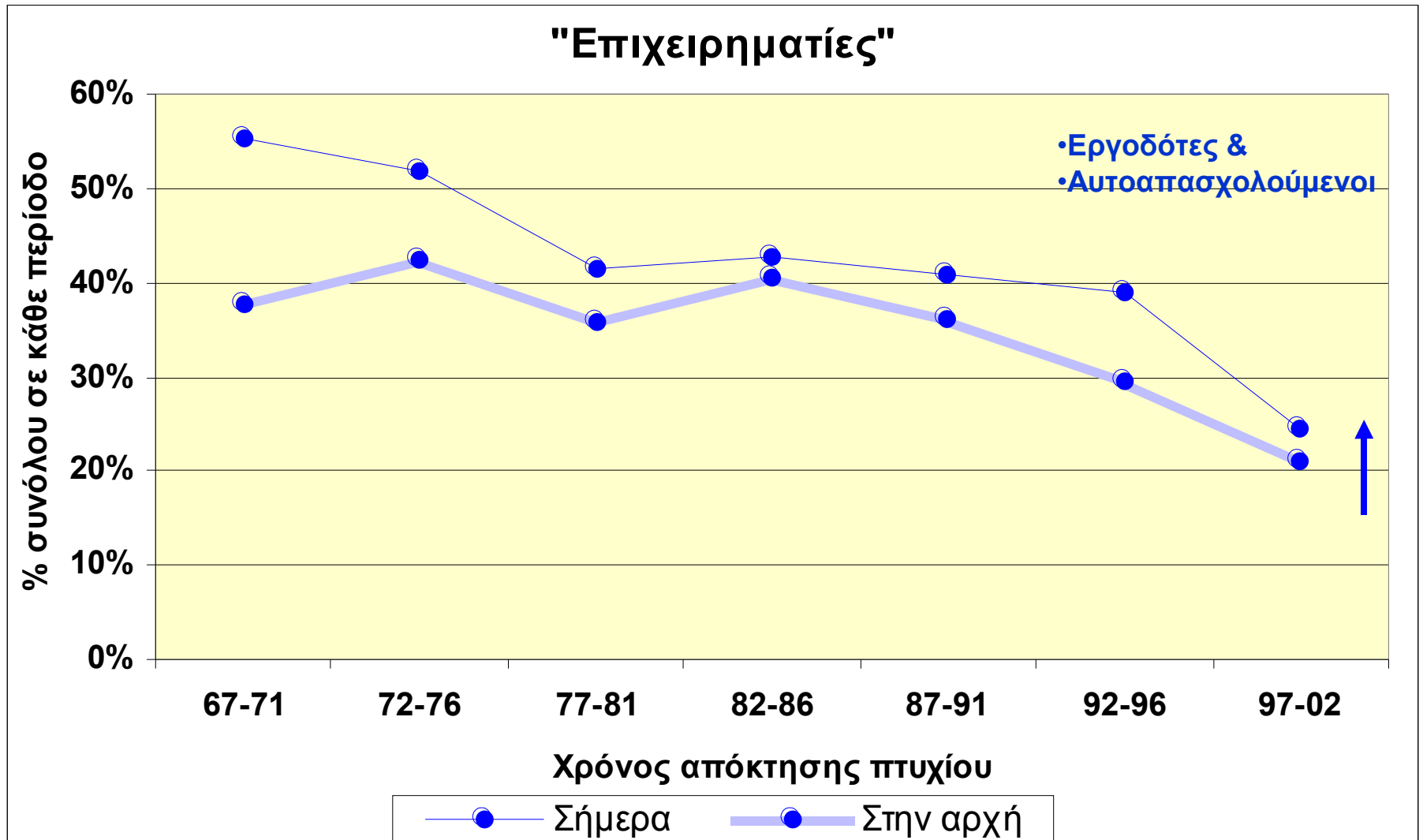
Σχέσεις εργασίας και επιχειρηματικότητα

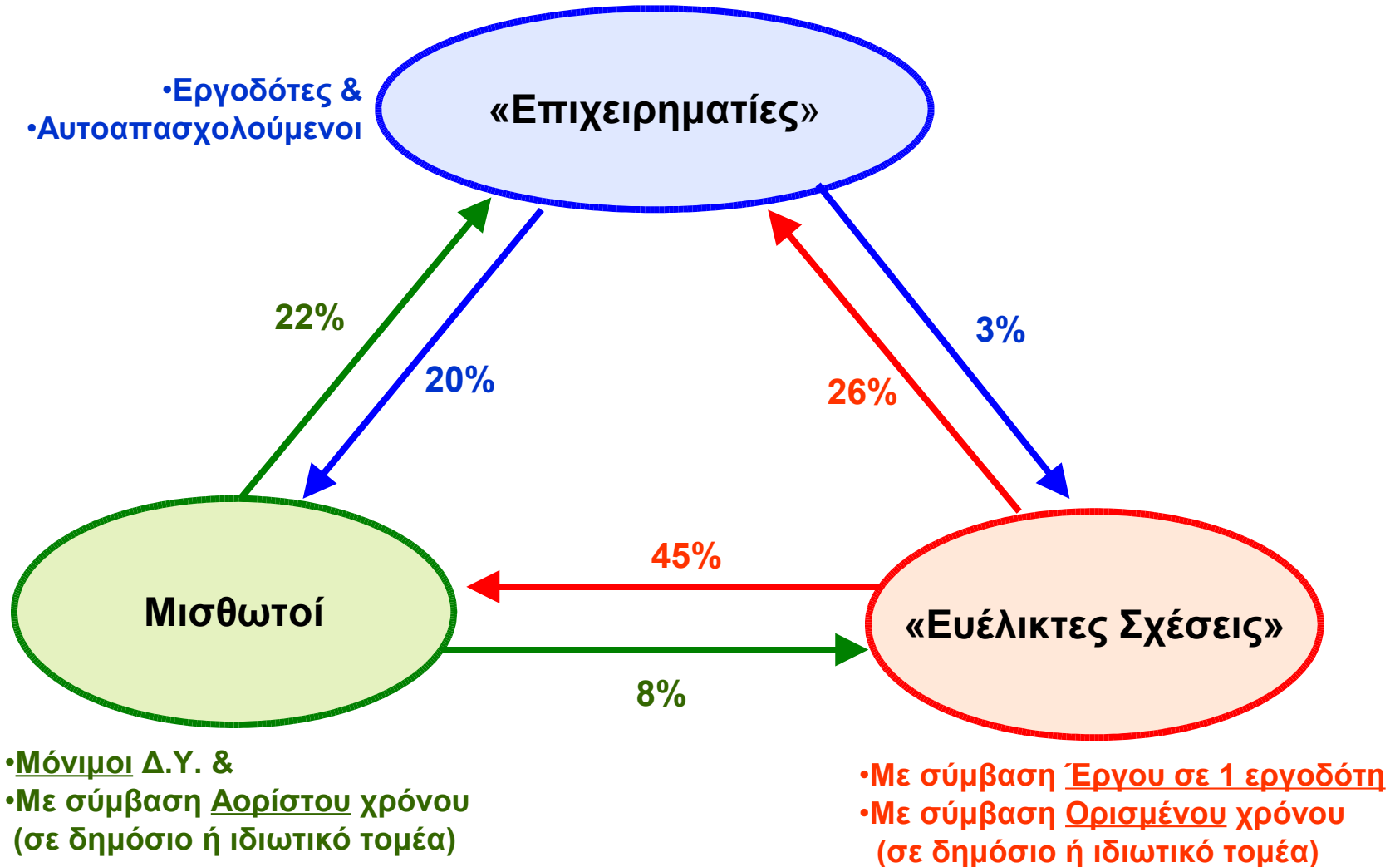
Σχέσεις Εργασίας – σημερινή κατάσταση

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	Κατανομή	Υποσύνολα
Ελεύθερος επαγγελματίας με προσωπικό (Εργοδότης)	16,6%	41,1%
Ελεύθερος επαγγελματίας χωρίς προσωπικό (Αυτοαπασχολούμενος)	24,5%	
Μόνιμος δημόσιος υπάλληλος	17,1%	45,4%
Μισθωτός με σύμβαση αορίστου χρόνου στον ευρύτερο δημόσιο τομέα	12,0%	
Μισθωτός με σύμβαση αορίστου χρόνου στον ιδιωτικό τομέα	16,3%	
"Οιονεί μισθωτός" (Ελεύθερος επαγγελματίας σε ένα βασικό εργοδότη)	9,6%	13,5%
Μισθωτός με σύμβαση ορισμένου χρόνου στον ευρύτερο δημόσιο τομέα	2,7%	
Μισθωτός με σύμβαση ορισμένου χρόνου στον ιδιωτικό τομέα	1,2%	
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	100,0%

Σχέσεις Εργασίας

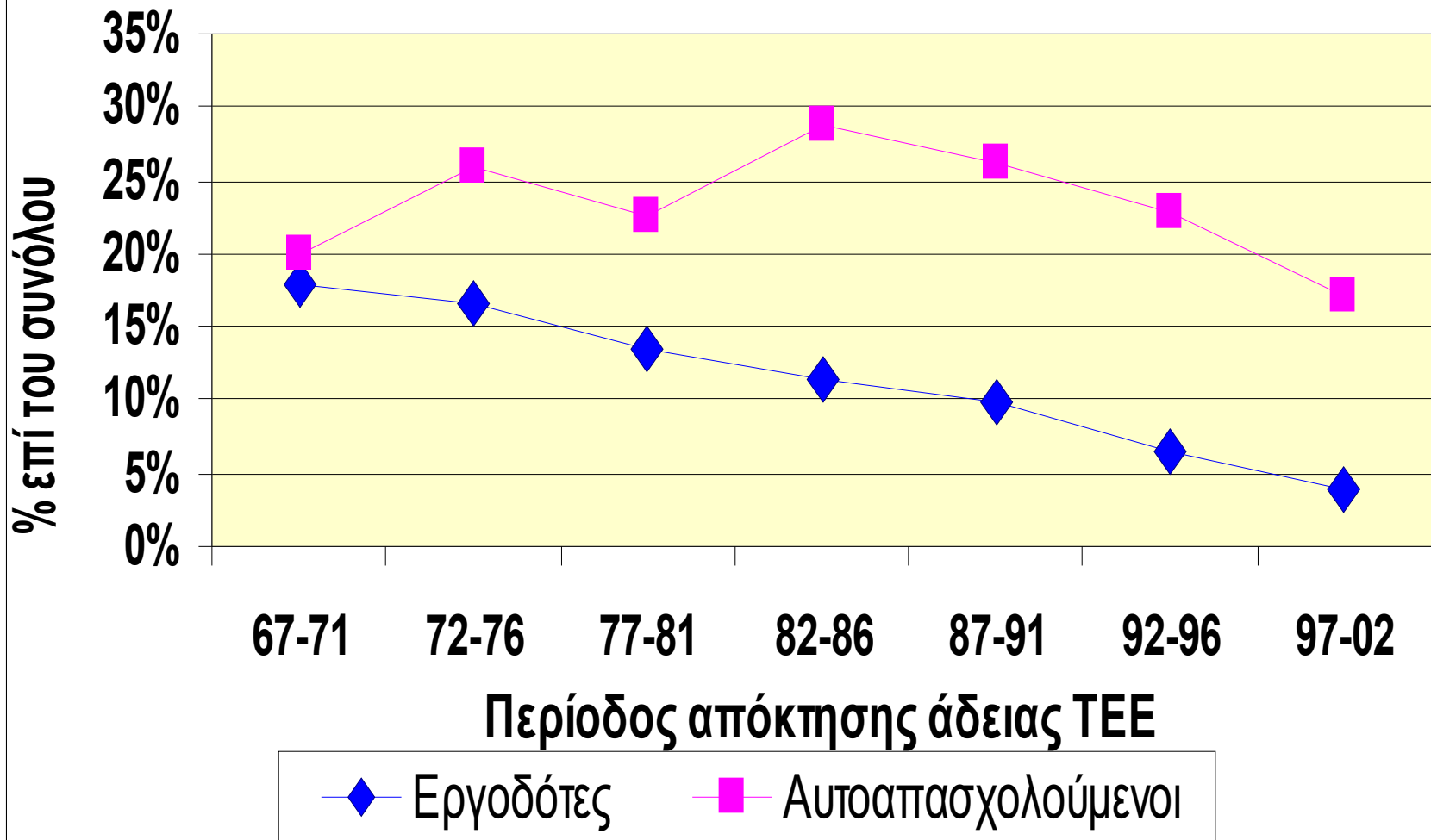

ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ & ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (από την αρχική στην σημερινή κατάσταση)

Εργοδότες και αυτοαπασχολούμενοι - Αρχική απασχόληση

Ιδιαιτερότητες των αυτοαπασχολούμενων

- Το 63% συνεχίζει στην ίδια σχέση εργασίας (87% για τους εργοδότες)
- Μόνο ένα 2,7% κατάφερε να γίνει εργοδότης
- Η πλειοψηφία των μετακινούμενων κατευθύνεται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα
- Μαζί με τους μισθωτούς ορισμένου χρόνου, οι λιγότερο ικανοποιημένοι μηχανικοί από την εργασία τους

Τι άλλαξε στις εργασιακές σχέσεις

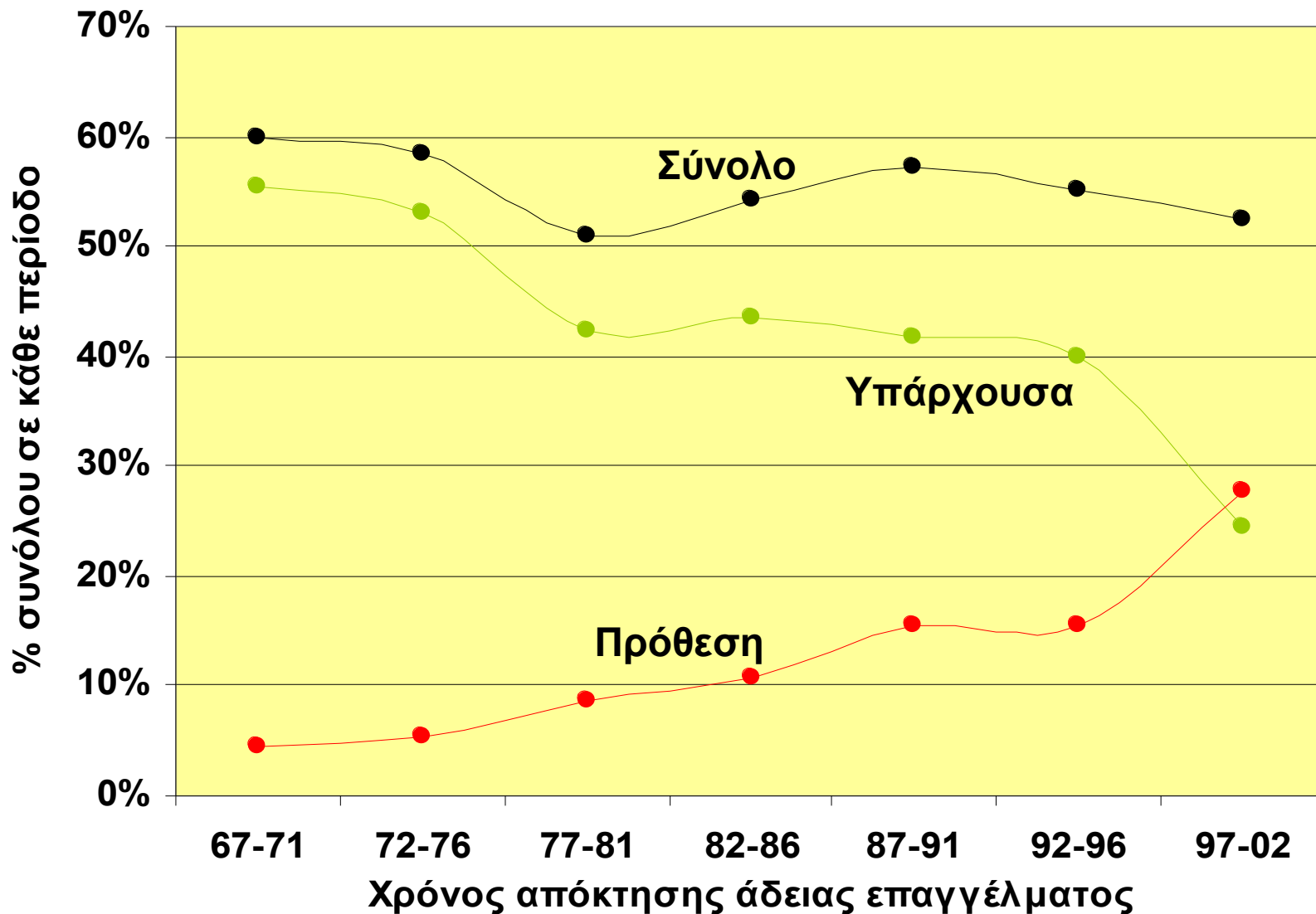
- Όλο και πιο δύσκολα ο μηχανικός ξεκινάει τη σταδιοδρομία του ως επιχειρηματίας ή μισθωτός.
- Συνεχής άνοδος των ευέλικτων εργασιακών σχέσεων (σχεδόν ένας στους δύο νέους μηχανικούς εισέρχεται μέσω αυτών στην αγορά εργασίας)
- Το 70% από όσους ξεκινούν με «ευέλικτες» σχέσεις εργασίας, εξελίσσονται σε επιχειρηματίες (26%) ή μισθωτούς (45%), αλλά και
- Το 22% εκείνων που ξεκινούν ως μισθωτοί, εξελίσσονται σε επιχειρηματίες

Υπάρχουσα επιχειρηματικότητα και πρόθεση για επιχειρηματικότητα

Δυναμικό Επιχειρηματικότητας

Υπάρχουσα επιχειρηματικότητα και πρόθεση επιχειρηματικότητας

Ειδικότητες	Υπάρχουσα επιχειρηματικότητα	Πρόθεση επιχειρηματικότητας	Μη ύπαρξη πρόθεσης
Πολιτικοί	53%	11%	36%
Αρχιτέκτονες	63%	8%	29%
Τοπογράφοι	36%	17%	48%
Ηλεκτρολόγοι	30%	16%	54%
Ηλεκ. – Μηχαν.	44%	9%	47%
Μηχανολόγοι	33%	18%	49%
Χημικοί	19%	17%	65%
Μεταλλειολόγοι	26%	11%	63%
Ναυπηγοί	37%	9%	53%
Ηλεκτρονικοί	12%	23%	65%
Σύνολο	42%	13%	45%

Εμπόδια για μισθωτούς μηχανικούς που δεν προτίθενται να ιδρύσουν δική τους επιχείρηση

Εμπόδια	Κατανομή
Θεσμικά, νομικά εμπόδια	12,6%
Διοικητικά εμπόδια (γραφειοκρατία)	4,2%
Φορολογικά, ασφαλιστικά εμπόδια	3,1%
Πρόσβαση σε δανειακά κεφάλαια	4,2%
Αβεβαιότητα για την οικονομική εξέλιξη	27,8%
Μηχανισμοί ανάθεσης δημοσίων έργων	2,4%
Έλλειψη ενδιαφέροντος	54,1%

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας προτιθέμενης και υπάρχουσας επιχειρηματικότητας

Κλάδος	Υπάρχουσα επιχειρηματικότητα	Πρόθεση επιχειρηματικότητας
Βιομηχανία	4,8%	6,3%
Κατασκευές	79,0%	58,4%
Επικοινωνίες, Πληρ/κή	6,5%	14,7%
Συμβουλευτικές υπηρ.	4,7%	8,8%
Εμπόριο-Μεταφορές	4,3%	7,2%
Λοιπές υπηρεσίες	4,4%	4,6%
Σύνολο	100%	100%

Κίνητρα επιχειρηματικής δράσης ανά περίοδο απόκτησης της άδειας άσκησης επαγγέλματος

	67-71	72-76	77-81	82-86	87-91	92-96	97-02
Κίνητρα							
Οικονομικά	46,3%	45,2%	45,8%	47,4%	46,9%	51,6%	51,2%
Ανεξαρτησία	68,3%	70,4%	71,5%	71,3%	72,5%	68,3%	62,2%
Δυσκολίες στην εύρεση εργασίας	7,3%	10,4%	10,4%	12,9%	8,1%	10,2%	6,1%

Εμπόδια στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης ανά περίοδο απόκτησης της άδειας άσκησης επαγγέλματος

Εμπόδια	67-71	72-76	77-81	82-86	87-91	92-96	97-02
Θεσμικά, νομικά	11,4%	10,4%	10,4%	7,6%	8,8%	9,7%	4,9%
Διοικητικά	39,0%	45,9%	46,5%	46,2%	40,0%	41,9%	30,5%
Φορολογικά, ασφαλ.	13,0%	12,6%	16,7%	17,5%	23,8%	18,8%	12,2%
Δανειακά κεφάλαια	5,7%	8,1%	11,8%	10,5%	6,9%	4,3%	2,4%
Οικον. Αβεβαιότητα	14,6%	27,4%	32,6%	33,3%	31,3%	33,9%	31,7%
Μηχανισμοί ανάθεσης Δημοσίου	14,6%	14,8%	11,1%	14,6%	11,9%	12,4%	4,9%

Φορείς υποστήριξης της επιχειρηματικής δράσης

- Οικογένεια-Φίλοι : 33,3%
- Άλλη επιχείρηση : 0,7%
- Κράτος, Ευρωπαϊκή Ένωση: 0,6%
- Καμμία υποστήριξη: 67,2%

Σταθερά υψηλό δυναμικό επιχειρηματικότητας

- Το 41% των διπλωματούχων μηχανικών έχει ήδη επιχειρηματική δραστηριότητα (επιχείρηση ή γραφείο) ειδικότερα στις «κατασκευαστικές» ειδικότητες
- Το 14% του συνόλου των μηχανικών (σχεδόν ο 1 στους 4 από τους υπόλοιπους) έχει την πρόθεση να ασκήσει επιχειρηματική δραστηριότητα (μέσα στην επόμενη 5ετία)
- Οι νεότεροι έχουν υψηλότερη πρόθεση (30% του συνόλου) να ασκήσουν στο άμεσο μέλλον κάποιας μορφής επιχειρηματική δραστηριότητα

Επιχειρείν και ειδικότητες

- Το επίπεδο της πρόθεσης επιχειρηματικότητας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την παράδοση του κλάδου (πολιτικοί μηχανικοί, αρχιτέκτονες, ...)
- Η ένταση της πρόθεσης είναι συγκριτικά υψηλότερη σε ειδικότητες με μικρότερη παράδοση στην επιχειρηματικότητα (π.χ. Ηλεκτρονικοί και Χημικοί Μηχανικοί)
- Επιχειρηματικές πρωτοβουλίες αναλαμβάνουν κατά κανόνα (70%) οι νέοι μηχανικοί (ηλικίας κάτω των 30 ετών)

Κίνητρα και δυσκολίες του επιχειρείν

- **Κίνητρο:** κυρίως η επιθυμία οικονομικής και γενικότερης ανεξαρτησίας
- **Εμπόδια:**
  - οικονομικοί λόγοι (αβεβαιότητα για την εξέλιξη του κλάδου και της οικονομίας γενικότερα) – διαχρονική αύξηση σημασίας
  - θεσμικά & διοικητικά εμπόδια – διαχρονική μείωση σημασίας

Εξελίξεις στην αγορά εργασίας των μηχανικών

- Πιθανότερη προοπτική στην αγορά εργασίας μηχανικών:
  - **Αρνητικό ισοζύγιο προσφοράς – ζήτησης**
  - **Αύξηση ανεργίας**
- **Κατασκευαστικός τομέας** (Φθίνουσα χρηματοδότηση δημόσιων έργων, Σημάδια κόπωσης σε ιδιωτικά έργα - σταθεροποιητικές τάσεις)
- **Βιομηχανικός τομέας** (Όχι ικανοποιητικές νέες επενδύσεις από εγχώρια – εισαγόμενα κεφάλαια, Δυσμενής εξέλιξη εξαγωγών)
- **Υπηρεσίες** (Πίεση για εκσυγχρονισμό και αναδιάρθρωση ιδιωτικού – δημόσιου τομέα, Ανάγκη συμβουλευτικών υπηρεσιών - ενέργεια, περιβάλλον,.)

Συμπεράσματα- προτάσεις

- Αποκατάσταση ισορροπίας με:
  - Αποτελεσματικές δημόσιες πολιτικές
    - ενίσχυση υπάρχουσας ή λανθάνουσας επιχειρηματικότητας των μηχανικών
    - συμβολή στη δημιουργία νέας γενιάς επιχειρηματιών και επιχειρήσεων εντάσεως τεχνολογικής γνώσης
  - Προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος και προγραμμάτων σπουδών μηχανικών